

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

10. Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А. Менеджмент. Навчальний посібник/Заг. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2006. – 656 с.
11. Ковальчук В.М. Основи ринкової економіки. Підручник для середніх шкіл та професійних училищ./ Ковальчук В.М. – Тернопіль. 1992. – 190 с.
12. Михасюк І.Р., Бернацький І.М. Українське підприємництво в умовах глобалізації/І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів. Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка. 2008. – 56 с.
13. Мадзігон В.М. Продуктивна педагогіка. Монографія. – К.: Вересень. – 2004. – 324 с.
14. Плоткін Я.Д., Дубодєлова А.В., Захарчук О.В. Підприємцю про підприємництво. Зарубіжний досвід./Плоткін Я., Дубодєлова А. – Львів, “Вільна Україна”, – 1993. – 142 с.
15. Про державну підтримку малого підприємництва: Указ Президента України від 12 травня 1998 року №456/98// Урядовий кур'єр. – 1998. – 16 трав. – С. 12.
16. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Підручник. – К.: КНЕУ. – 2000. – 528 с.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2013

УДК 378.12(73)

Ірина Зварич, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник НД лабораторії НН центру мовної підготовки НА СБ України

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Розглянуто методи дослідження педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США, визначено їх роль у підвищенні якості навчального процесу, проаналізовано метод самооцінки KWL.

Ключові слова: методи, дослідження, педагогічна компетентність, навчальна дисципліна, оцінювання, рейтинг, якість знань, діагностування, викладачі, освіта, вищий навчальний заклад, навчальний процес.

Лит. 6.

Ірина Зварич, кандидат педагогических наук, ведущий научный сотрудник НИИ лаборатории НН центра языковой подготовки НА СБ Украины

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИССЛЕДОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ США

Рассмотрены методы исследования педагогической компетентности преподавателей в высших учебных заведениях США, определена их роль в повышении качества учебного процесса, проанализированы метод самооценки KWL.

Ключевые слова: методы, исследования, педагогическая компетентность, учебная дисциплина, оценки, рейтинг, качество знаний, диагностики, преподаватели, образование, вуз, учебный процесс.

Iryna Zvarych, Ph.D. (Pedagogic)

Senior Researcher of SR Laboratory of Research and Training Center of Language Training
National Academy the Security Service of Ukraine

CHARACTERIZATION OF RESEARCH METHODS OF PEDAGOGICAL COMPETENCE OF LECTURERS IN THE USA

In this article the methods of search the lecturers' pedagogical competence in the USA higher education establishments are observed, their role in increasing the quality of school procedure is determined, the KWL method of self-assessment is analyzed.

Keywords: methods, pedagogical competence, training subject, evaluation, rating, quality of knowledge, diagnose lecturers, education, higher education establishment, school procedure.

Постановка проблеми. Методи дослідження педагогічної компетентності викладачів лежать в основі добору матеріалів з оцінювання педагогічної діяльності і обробки даних щодо визначення рейтингу наставників. У залежності від того, які методи дослідження використовуються у наукових

пошуках з педагогіки й визначається темп і рівень розвитку педагогічної науки та результативність здобутків.

Аналіз наукових досягнень і публікацій вказує на те, що методи дослідження педагогічної компетентності викладачів США розглядають: Г.С. Цехмістрова, В.І. Луговий, П. Блек (Black P.),

Д. Віліам (William D.), Чінг Мок М.М. (Ching Mok M.M.), Лунг С.Л. (Lung C.L.) та інші. Всі вони розглядають методи дослідження як необхідну складову наукового пошуку.

У нашому дослідженні ми розглядаємо методи дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів та їх використання у виконанні наукових педагогічних дослідженнях.

Мета і завдання статті: розглянути методи дослідження педагогічної компетентності викладачів у вищих навчальних закладах США, визначити їхню роль у підвищенні якості навчального процесу, проаналізувати метод самооцінювання – KWL – Знати-Хотіти-Вивчати (Know-Want-Learn).

Виклад основного матеріалу. Педагогіка – це наука, яка досліджує найскладнішу *біологічно-соціально-культурну систему – людину*, тому в процесі її пізнання дослідники використовують широкий арсенал наукових *загальних і спеціальних методів* [2]. В основі цих методів лежить матеріалістична діалектика, що довела свою плідність у забезпеченні взаємозв'язку результату і метода. Результат наукового пошуку залежить від напряму дослідження, принципів, позицій, підходів щодо об'єкту пізнання, оцінювання педагогічної компетентності та тлумачення дослідницьких здобутків. У свою чергу, система дослідницьких методів залежить від об'єкту дослідження. Саме матеріалістична діалектика дає змогу розглядати об'єкт дослідження в розвитку, взаємозв'язку і взаємозалежності, дивергенції і конвергенції його складових, збігу логічного й історичного в становленні. Тому дія матеріалістичної діалектики опосередковується більш конкретними методами, а саме: *аналізом і синтезом, індукцією і дедукцією, аналогією*.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначається, що метод – це спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; прийом або система прийомів, що застосовується у будь-якій галузі діяльності [1, 664].

На думку Г.С. Цехмістрової метод – в найбільш загальному випадку означає засіб досягнення мети, спосіб дослідження явища, який означає планомірний підхід до їх наукового пізнання та встановлення істини. Вона підкреслює, що науковий метод – це спосіб пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку та розвитку, спосіб досягнення поставленої мети, завдань дослідження і відповідає на запитання “Як пізнати?” [4, 87].

Метод (*methodos*) у перекладі з грецького –

шлях до чого-небудь. Оскільки система методів відноситься до педагогічних досліджень, тому цілком логічно розглянути педагогічні методи дослідження. Таким чином підкреслимо, що *педагогічні методи дослідження оцінювання педагогічної компетентності викладачів – шляхи пізнання дійсності у навчальному процесі, зокрема в оцінюванні наукових досягнень педагогів, їх вмінні викладати навчальну дисципліну та в досягненні високих результатів студентів в опануванні навчального предмета*.

У всіх галузях науки та на всіх етапах наукового дослідження використовується діалектичний метод. Цей метод визначає шляхи будь-якого наукового дослідження, в тому числі і з педагогіки. Діалектичний метод дозволяє дослідити всі явища у взаємозв'язку, взаємообумовленості та історичному розвитку. В основі наукових досліджень з педагогіки лежать *загальні та спеціальні методи*.

До загальних методів наукових досліджень відносять методи, що використовуються в окремих галузях науки та на окремих етапах дослідження. Загальні методи поділяються на *емпіричні, емперіко-теоретичні та теоретичні*. Поділ загальних методів наукових досліджень вказує на існування рівнів пізнання. Наукові дослідження з педагогіки, як правило, відбуваються на двох рівнях: *емпіричному та теоретичному*. На емпіричному рівні здійснюється процес накопичення фактів, наукового матеріалу, а на теоретичному – узагальнення знань, обґрунтування наукового матеріалу, формулювання принципів, законів, закономірностей, тенденцій і т.д. Основу для теоретичного викладу наукового матеріалу становить емпіричне пізнання і навпаки. Для здійснення наукової роботи, дослідники займаються пошуком наукового матеріалу на емпіричному рівні, який потім аналітично опрацьовують, спираючись на відповідні дані і зазначають систематичні результати у вигляді теорії.

Емпіричні методи дослідження – *спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент*. У свою чергу ці методи поділяються на *описові та експериментальні*. *Описові методи* базуються на *невтручанні* в явище, що спостерігається. До описових методів належать: *спостереження в природних умовах, систематичне спостереження, анкетування, тестування, кореляційний аналіз*.

Спостереження в природних умовах в яких фіксується усе, проте є небезпека змішування суттєвого і другорядного, а також бачення насамперед бажаного.

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

У процесі *систематичного спостереження* увага зосереджується на одному з аспектів явища, фіксується частота, інтенсивність прояву, як виникає і зникає.

Анкетування – це отримання інформації про великі групи людей шляхом опитування репрезентативних її частин. Для анкетування важливо зробити репрезентативну вибірку.

Тестування – визначення індивідуальних характеристик окремих осіб. Тест повинен бути *валідним*, придатним для дійсного діагностування того, що потрібно; *об'єктивним* – мінімізувати суб'єктивний вплив; *надійним* – давати стійкі результати при повторних тестуваннях; *точним* – характеризуватися певною статистичною похибкою.

Експериментальні методи наукового дослідження передбачають утручання в явище для виявлення залежності. До експериментальних методів відносять: *перевірку випробуванням, порівняння експериментальної і контрольної груп*. Перевірка випробуванням – виявлення причинно-наслідкових зв'язків, а порівняння експериментальної і контрольної груп відбувається з метою однозначної інтерпретації результатів.

В.І. Луговий зазначає, що *експериментувати* – означає вивчати вплив незалежної змінної (*тобто фактора, який експериментатор може довільно змінювати*) на одну особу або декілька залежних (*тобто безпосередньо залежних від стану піддослідних осіб, досліджуваного явища*) при контролі інших змінних, що називаються *контрольованими (приміром, умови досліду)*, та врахуванні *проміжних змінних, які притаманні піддослідним особам, явищам і знаходяться між незалежними та залежними змінними, але які неможливо контролювати* [2]. Змінні фактори в експерименті можуть бути *незалежні, залежні, контрольовані, проміжні* – усі фактори, що змінюються і пов'язані з явищем, яке вивчається.

До теоретичних методів дослідження відносять – *аналіз і синтез, індукцію і дедукцію, аналогію, ідеалізацію, формалізацію, логічний та історичний підхід*.

Теоретичні методи необхідні для визначення проблем, формулювання гіпотез і для оцінки зібраних фактів. Ці методи пов'язані з вивченням літератури: праць класиків; загальних і соціальних праць з педагогіки; історико-педагогічних досліджень і документів; періодичної педагогічної преси; довідкової педагогічної літератури, підручників і методичних посібників з педагогіки й суміжних наук.

Аналіз і синтез – комплексний метод дослідження, що базується на послідовному і поетапному вивченні об'єкта (аналіз) та об'єднання інформації дослідженої на кожному етапі в єдине ціле (синтез). *Аналіз (analysis)* у перекладі з грецької мови означає розкладання, розчленування – мислене або реальне розчленування цілого на складові частини, з'ясування його складу, структури, зв'язків і відношень між частинами. У процесі аналізу міркують від того, що доказують, до вже доказаного. Видом аналізу є *класифікація*, тобто розподіл множини предметів по підмножинах. Завданням її є логічний розподіл педагогічних фактів, явищ, процесів за відповідною ознакою для певної групи. *Синтез (synthesis)* у перекладі з грецької мови означає судження, які з'єднують у єдине ціле та узагальнюють фактичну (емпіричну) інформацію про об'єкти. На відміну від аналізу в синтезі міркують від доведеного до того, що має бути доведено.

Методи аналізу і синтезу застосовуються у теоретичних дослідженнях під час вивчення наукової проблеми пошуку, формулювання гіпотези, завдань дослідження та при підведенні підсумків дослідно-пошукової роботи, формулюванню висновків і рекомендацій.

Індукція (inductio) у перекладі з латинської мови означає *наведення*, спосіб мислення від окремих фактів і положень до загальних висновків – форма умовиводу, за якою на підставі знання про окреме роблять висновок про загальне, тобто спрямовує процес пізнання від окремого до загального і є джерелом гіпотез – припустимих суджень, що потім перевіряються більш надійними методами.

Дедукція (deductio) у перекладі з латинської мови означає *виводжу* – перехід у пізнанні від загального до частинного й одиночного, умовивід, у якому на основі загального правила (закону) з одних положень, як істинних, виводиться нове істинне положення, тобто відбувається процес пізнання від загального до конкретного. У педагогічному дослідженні методи індукції і дедукції завжди взаємодіють між собою як діалектична єдність пізнання загального та конкретного.

Аналогія (analogia) у перекладі з грецької мови означає відповідність – умовивід, у якому від схожості предметів за одними ознаками роблять висновок про можливу схожість цих предметів за іншими ознаками і є одним з джерел гіпотез.

Ідеалізація (idealisation) у перекладі з французької – це вид абстрагуючої діяльності,

пов'язаний з утворенням і вивченням ідеальних об'єктів, що наділяються нереальними, неіснуючими властивостями.

Формалізація (formalis) у перекладі з латинської мови – полягає у заміні всіх термінів, символів, тверджень символами чи формулами, зокрема представлення змістової частини знань з педагогіки у вигляді формальної частини.

Логічний та історичний підхід – використовується комплексно для дослідження історії педагогічної науки, її об'єкта чи явища та виділення суті історичного процесу розвитку об'єкта чи явища.

Емперико-теоретичні методи наукових досліджень певною мірою повторюють (*аналіз і синтез, індукція і дедукція*), але до них можна додати – *абстрагування, моделювання*.

Під *абстрагуванням* розуміють відхилення несуттєвих думок, властивостей, зв'язків і відносин реальних об'єктів. Абстрагування (*abstrahere*) у перекладі з латинської мови означає відволікання. До методу абстрагування вдаються за необхідності виокремити із сукупних ознак, властивостей явищ ті, що становлять предмет дослідження. Абстрагування дозволяє відволікти дослідника від будь-яких ознак, якостей педагогічного явища, від самого явища з метою глибшого його вивчення. Цей метод використовують для уявного відведення від неістотних, другорядних ознак, предметів і явищ, зв'язків і відношень між ними та виділення декількох сторін, а можливо, виокремлюючи одну із них, які цікавлять дослідника. Абстракція являє собою одну із таких сторін, форм пізнання, коли відбувається перехід від почуттєвого сприймання до уявного образу. У процесі пошуку дослідники іноді пов'язують абстраговані властивості і відношення з відомими класами об'єктів. За допомогою абстракції можна виділити з явища одну певну сторону у такому вигляді, в якому вона дійсно не існує. Оскільки діють конкретні закони і явища, тому абстрактного поняття “явища” не буває. Проте для глибокого і змістовного зрозуміння будь-якого конкретного закону і явища необхідно розглядати припущення, зокрема і поняття “абстрактного явища”. Процес абстрагування можна розділити на два етапи. На першому етапі відбувається виділення важливої інформації явища і встановлення незалежності досліджуваних від певних факторів.

Другий етап характеризується тим, що один об'єкт замінюється іншим, простішим, який є “моделлю” першого. У наукових дослідженнях абстрагування можна застосовувати до реальних і абстрактних об'єктів. Слід підкреслити, що

багатоступінчасте абстрагування приводить до абстракції зростаючого ступеня узагальнення.

У педагогіці розрізняють такі види абстрагування: *ототожнювання, ізолювання, конструктивізація*.

Ототожнювання – утворення понять шляхом об'єднання предметів, які майже однакові за певними ознаками і між якими можна поставити знак рівності та віднести до певного класу, відволікаючись від деяких індивідуальних властивостей предметів.

Ізолювання – виділення властивостей і відношень, нерозривно пов'язаних з предметами, і надання їм певних назв.

Конструктивізація (constructivus) у перекладі з латинської мови означає складати основу, зокрема і в педагогічних дослідженнях.

Метод *конкретизації* використовують як вид розумового процесу, що передбачає надання предмету конкретного вираження і спрямований на висвітлення його розвитку як тілесної системи. В процесі наукового дослідження за допомогою конкретизації відбувається збагачення педагогічних понять новими ознаками.

Метод *порівняння* у педагогічному дослідженні використовують для зіставлення отриманих результатів пошуку із запланованими цілями. У процесі наукового дослідження отримані результати порівнюють також зі станом об'єкта до початку пошуку, що надає простежити динаміку досліджуваного явища.

Класифікація (classis – розряд + facere – робити) у перекладі з латинської означає розподіл предметів, понять за класами, групами тобто це – метод логічного розподілу педагогічних фактів, явищ, процесів за притаманною для певної групи ознакою.

Узагальнення – логічна операція, в результаті якої відбувається перехід від одиничного до загального, від менш загального до більш загального судження, знання, оцінки.

До методів оцінювання педагогічної компетентності викладачів варто запропонувати *метод рейтингу педагогів*, що передбачає діагностування окремого виду педагогічної діяльності досвідченими експертами, які обізнані із сутністю проблеми і яким властива креативність – здатність творчо вирішувати завдання; позитивне ставлення до перевірки; відсутність схильності до конформізму – наявність власної думки і здатність відстоювати її; наукова об'єктивність; аналітичність і конструктивність мислення; самокритичність.

Моделювання (modeler) у перекладі з французької мови означає формувати, це – метод

дослідження, що характеризується заміною конкретного об'єкта дослідження іншим, подібним. Цей метод сприяє процесу вивчення об'єкта через певні його елементи, які моделюють поведінку, з перенесенням знань з моделі на оригінал. В наукових дослідженнях розрізняють такі види моделювання: фізичне, графічне, аналогове, економіко-математичне, комп'ютерне та ін.

В американській літературі до методів дослідження педагогічної компетентності викладачів відносять KWL – Знати-Хотіти-Вивчати (Know-Want-Learn). Цей метод називають методом самооцінювання якісного рівня знань студентів та педагогічної компетентності викладачів. Його концепція має різне значення та інтерпретацію для науковців, яку можна віднести до студентів, слухачів, педагогів, дослідників – всіх тих, хто вивчає навчальну дисципліну, викладає її та займається науковими дослідженнями і має певні знання для діагностування знань студентів та педагогічної компетентності педагогів. Дослідники цей метод відносять до наукового пошуку – визначення педагогічної компетентності викладачів, щоб з'ясувати можливості викладача, рівень ґрунтовних знань з навчальної дисципліни та вміння її викладати. Вони використовують метод KWL для того, щоб записати студентські відповіді в процесі читання, визначити їхню грамотність щодо висловлення власної думки, вдосконалення самоосвіти, оцінювання якісного рівня знань педагогів з навчального предмета та педагогіки.

У процесі наукового пошуку дослідники спілкуються із студентами і намагаються з'ясувати відповідь на три запитання, які становлять основу наукового методу – KWL. Під кожною літерою розуміють окрему інформацію.

K – Знати (Know) – Що Ви знаєте про предмет який вивчатимете? Відповідаючи на це запитання, студенти висвітлюють свої накопичені знання з навчальної дисципліни і пропонують різні власні погляди щодо найкращого опанування навчальною дисципліною та її вдосконалення.

W – Хотіти (Want) – Що Ви бажаєте знати з навчальної дисципліни? Відповідаючи на поставлене запитання, студенти висловлюють власну думку щодо інформації яку б хотіли почути вивчаючи навчальний предмет. Такий підхід дещо покращує роботу викладачів і спрямовує їхню підготовку до викладання навчального матеріалу. В процесі викладання навчальної дисципліни педагоги можуть включити матеріал, який бажають опанувати та вдосконалити студенти.

L – Learn (Вивчати) – Яким об'ємом

навчального матеріалу Ви оволоділи в процесі вивчення навчальної дисципліни? Наприкінці опанування навчальним предметом відбувається усне або письмове опитування студентів. У ході якого з'ясовується, який навчальний матеріал студенти досконало знають, а над яким варто попрацювати.

У процесі письмового опитування студентам видаються спеціальні бланки на якому вони записують своє прізвище та ім'я, зазначають курс, групу, факультет і дають відповіді на поставлені запитання методу KWL у розграфлених колонках, причому кожна колонка бланку відноситься до окремого запитання. Відповіді студентів вказують на певну інформацію з навчального предмета, зокрема на обізнаність викладачів у викладанні навчального матеріалу, їхнє вміння передати накопичені знання з навчальної дисципліни та зацікавити молодь у ґрунтовному її опануванні.

Дослідники, використовуючи метод KWL у своїх наукових пошуках підкреслюють, що студенти які обізнані і мають хоча б якісь знання з навчальної дисципліни, краще ставляться до вивчення навчального матеріалу і ґрунтовно опановують навчальний предмет. Вони наполегливо виконують завдання, вивчають новий навчальний матеріал та додатковий, вдосконалюючи уже накопичені знання з навчальної дисципліни.

П. Блек (Black P.) та Д. Віліам (William D.) підкреслюють, що підтримання із студентами зворотного зв'язку в процесі викладання навчальної дисципліни та оцінювання педагогічної компетентності викладачів сприяє активному самооцінюванню та підвищенню якісного рівня знань. Оскільки метод KWL висвітлює зворотний зв'язок наставників із студентами та якісний рівень їхніх знань і рейтинг педагогічної компетентності викладачів, тому вважається найбільш ефективним у процесі здійснення наукового педагогічного дослідження.

Чінг Мок М.М. (Ching Mok M.M.) та Лунг С.Л. (Lung C.L.) проаналізували відповіді студентів, що стосуються методу KWL за рівнями діагностування. Вони відповідь на кожне запитання KWL розглядають за представленими рівнями.

1. Деструктурний (Prestructural або P) – вказує на повне нерозуміння змісту з навчальної дисципліни.

2. Неінформований (Unistructural або U) – висвітлює мінімальну кількість знань одного аспекту з тематики, яка вивчається навчальною дисципліною.

3. Багатоструктурний *слабкий* (Multistructural-

Weak або M –) – відносяться відповіді студентів у яких хаотично вказуються деякі ідеї або поняття, що відповідають змісту вивчення навчальної дисципліни.

4. Багатоструктурний *логічний* (Multistructural-Sound або M) – належать відповіді студентів, які чітко вказують на деякі очевидні аспекти, що вивчаються навчальною дисципліною, хоча можливість вдосконалення знань з них офіційно не передбачається.

5. Багатоструктурний *сильний* (Multistructural-Strong або M+) – вказує на відповіді студентів, які чітко висвітлюють опановані аспекти з навчальної дисципліни і просліджується тенденція їх вдосконалення.

6. Відносний *слабкий* (Relational-Weak або R) – висвітлює вивчені аспекти навчальної дисципліни, які певною мірою співпадають із її структурою. Знання з тем навчального матеріалу уточнюються, розширюються та вдосконалюються.

7. Відносний *логічний* (Relational-Sound або R-) – вказує на чітку тенденцію об'єднання аспектів змісту навчальної дисципліни, які послідовно висвітлюють її концепцію та тематику, хоча деякі аспекти можуть бути не охоплені загальною структурою.

8. Відносний *сильний* (Relational-Strong або R+) – відносяться відповіді студентів, які чітко висвітлюють вивчені аспекти з навчального предмета, послідовність його концепції та тематики опанування навчальним матеріалом.

9. Розширена абстракція (Extended Abstract або E) – відносяться відповіді студентів які вказують на змістовні знання з опанованої навчальної теми відповідної дисципліни та висвітлюють ідеї із галузі цієї науки.

Анкетування студентів за методом KWL можна здійснювати на початку вивчення навчальної дисципліни та наприкінці її опанування. Досліджуючи педагогічну компетентність викладачів, дослідники проаналізували відповіді студентів і з'ясувалось, що в процесі опанування навчальною дисципліною вони змінюють свою думку і по іншому відповідають на запитання. Це вказує на відношення до вивчення навчальної дисципліни та опанування навчальним матеріалом протягом всього курсу. Наприкінці курсу викладання навчальної дисципліни, більшість студентів усвідомлює сутність опитування навчального матеріалу та його необхідність застосування у сфері професійної діяльності.

У вищому навчальному закладі США виявило бажання взяти участь в анкетуванні за методом KWL 32 учасники, причому здійснили опитування двічі – на початку вивчення навчальної дисципліни

та наприкінці. Результати опитуваних засвідчили, що близько 60 % – покращили свій рівень знань; 30 % – залишили свої відповіді незмінними; 10 % – підкреслили, що їхні знання знизилися і вони перейшли від вищого рівня до нижчого. Серед опитуваних студентів 1/3 повідомили, що метод KWL допомагає їм організуватися у вивченні навчальної дисципліни на лекційних та семінарських заняттях, щоб здобути змістовні знання з навчального предмета. На думку інших студентів, метод KWL допомагає не лише організуватися в процесі навчання, а підсумувати уже накопичені знання для того, щоб покращити опанування навчальною дисципліною.

Кожна відповідь студентів висвітлює зворотний зв'язок із викладачем, тому цілком логічно, що він вказує на результат для здійснення самооцінки та визначення педагогічної компетентності наставників. Таким чином зазначимо, що результати опитування студентів за методом KWL це – показники, які характеризують педагогічну компетентність викладачів протягом вивчення навчальної дисципліни. Результати за рівнями діагностування методу KWL можна використати в процесі вимірювання педагогічної компетентності. Якщо припустити, що 60 % студентів змінили свою думку, причому покращивши свої результати, тоді цілком логічно, що саме ця кількість опитуваних дасть кращі показники щодо визначення педагогічної компетентності викладачів. Таким чином кореляцію між попередніми та наступними підрахунками, можна вважати показником, що впливає на вимірювання педагогічної компетентності наставників.

У США використання методу KWL у наукових дослідженнях з оцінювання педагогічної компетентності викладачів став одним із поширених, оскільки висвітлює зворотний зв'язок між студентами і педагогами, та рівень самооцінювання якісного рівня знань кожного з учасників опитування. Метод KWL можна віднести до методів опитування, зокрема анкетування, в основі якого знаходяться три ключові запитання і одержання на них письмових відповідей. Зазначимо, що від форми поставлених запитань та кількості заповнених анкет значною мірою залежить імовірність результатів дослідження. Цей метод збирання інформації за допомогою анкети не передбачає усного спілкування із учасниками "віч-на-віч", тому його можна назвати заочним опитуванням. Метод KWL допомагає викладачам підібрати навчальний матеріал для викладання навчальної дисципліни так, щоб можна було звернути увагу на зазначені

аспекти в анкетах, які варто ґрунтовно опанувати, а які – розглянути поверхово. Саме тому педагоги зацікавлені, щоб на початку вивчення навчальної дисципліни з'ясувати якісний рівень знань студентів, що відноситься до цього предметного курсу, для наступного викладання навчальної дисципліни. Водночас студентам цікаво вивчати новий навчальний матеріал, щоб зміцнити та вдосконалити свої знання, а не повторювати всім відомі істини. Таким чином бажання щодо вивчення навчального предмета між студентами та викладачами співпадають, а можливість його сприйняття та засвоєння у кожного різна та індивідуальна. Завдяки методу KWL студенти покращують знання в опануванні навчального предмета, а викладачі вдосконалюють досвід викладання навчальної дисципліни, що значною мірою впливає на підвищення якості навчального процесу у вищому навчальному закладі, його статус та імідж.

На основі вивчення науково-методичної літератури ми дійшли таких **висновків**, що загалом єдиної теорії наукових методів не побудовано, насамперед через їх велике розмаїття, неперервну диференціацію й інтеграцію.

Однак, метод самооцінювання KWL бажано запозичити у США для вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах України. Його застосування на початку вивчення навчальної дисципліни у ВНЗ значно покращить викладання навчального матеріалу, а

на наступному етапі – опанування інших навчальних предметів, допоможе з'ясувати якісний рівень знань студентів для подальшого удосконалення умінь і навичок з фахового спрямування. Таким чином, на основі отриманих результатів опитування педагоги зможуть коригувати викладання навчального матеріалу суміжних предметів на наступних курсах.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.

2. Луговий В.І. Тези лекції. Емпіричні (описові, експериментальні) і теоретичні методи досліджень у педагогіці та психології.

3. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 сл. І словосполучень / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк; За ред. Л.І. Шевченко – К.: АРІЙ, 2008. – 672 с.

4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004 – 240 с.

5. Black P. & Wiliam D. Assessment and classroom learning // Assessment in aducation, 1998 – № 5 (1) – P. 7 – 74.

6. Ching Mok M.M., Lung C.L. Self-assessment in higher education: experience in using a metacognitive approach in five case studies // Assessment & Evaluation in Higher Education, 2006. – Vol. 31. – № 4. – P.P. 415 – 433.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2013

Джерела мудрості

“Я не уявляю викладання мови, – переконував В. Сухомлинський, – без походів і екскурсій по рідному краю, без споглядання картин природи, без вияву почуттів у словах. На березі річки, в полі, біля нічного багаття, в курені під тихий шум осіннього дощу я вчу дітей висловлювати думку про те, що їх оточує. Радію, що моя любов до слова передається дітям, захоплює їхні думки й почуття. Вони відчують красу, аромат, найтонші відтінки слова, творять свої оповідання-мініатюри про природу, складають вірші. Чутливість до краси слова – це величезна сила, що облагороджує духовний світ дитини. У цій чутливості одне з джерел людської культури”.

